

NOVA GLJIVIČNA BOLEST VOĆAKA U HRVATSKOJ

Azijska smeđa trulež

Zahvaljujući suradnji Zavoda za poljoprivredne znanosti Sveučilišta u Bologni i Sveučilišta u Zagrebu Agronomskog fakulteta na projektu LIFE 13 ENV/HR/000580, u Republici Hrvatskoj u prošloj godini na plodovima jabuke otkrivena je nova gljivična bolest *Monilinia polystroma* (anamorf) - azijska smeđa trulež.

Ovaj uzročnik je u bliskom srodstvu sa već poznatom smeđom truleži plodova jabuke (*M. fructigena*), a po prvi puta je opisan 2002. godine na temelju izolata podrijetlom iz Japana koji su se genetski razlikovali od europskih izolata. Treba napomenuti da je još početkom dvadesetog stoljeća uočena i opisana morfološka različitost nekih japanskih izolata *M. fructigena*, ali je tek s napretkom molekularnih metoda identifikacije bilo moguće utvrditi da se radi o posebnoj vrsti.

Napada više voćnih vrsta

Od tog otkrića zabilježena je u više europskih zemalja (Italija Mađarska, Poljska, Srbija, Češka i Švicarska) na plodovima jabuka, bresaka, marelica i šljiva. To pokazuje da *M. polystroma*, kao i *M. fructigena*, napada plodove više voćnih vrsta. S obzirom da je prvi puta identificirana i opisana na temelju japanskih izolata, dobila je naziv azijska smeđa trulež.

Jedno od najznačajnijih svojstava ove vrste je intenzivno stvaranje stroma crne boje na površini zaraženih plodova po kojima je i dobila svoje znanstveno ime. Strome imaju ulogu u zaštiti ovog patogena od različitih nepovoljnih čimbenika kao što je UV zračenje i visoka temperatura. To bi moglo značiti da ovaj patogen znatno lakše preživljava nepovoljne uvjete pa je samim time i potencijalno opasniji.

Kao i *M. fructigena*, i ova fitopatogena gljiva prezimljuje u mumificiranim plodovima, ali i peteljka, ranicama na izboj-

cima i granama, ožiljcima ostalim nakon opadanja listova i drugim mjestima.

Plodovi mumije – jak izvor zaraze

Španjolska istraživanja pokazuju da su mumificirani plodovi izrazito jak izvor infekcije plodova koštičavih voćaka na *Monilinia* vrstama. Dovoljno je da na stablu ostane samo jedan mumificirani plod, pa da svi plodovi ubrani s tog stabla razviju simptome truleži poslije berbe. Prema tome, preventivne mjere uklanjanja mumificiranih plodova čim se uoče imaju veliko značenje za smanjenje infektivnog potencijala svih uzročnika smeđe truleži, pa tako i azijske smeđe truleži.

Samo će vrijeme pokazati koliko je pojava *M. polystroma* značajna za hrvatsko voćarstvo.

Na temelju istraživanja patogenosti ovog uzročnika provedenih nedavno u Srbiji, može se reći da se, u odnosu na *M. fructigena*, *M. polystroma* nešto slabije razvija na plodovima jabuka sorti 'Idared' i 'Granny Smith', ali je na sorti 'G. Delicious' razvoj ovih dvaju uzročnika podjednak.

Suzbijanje bolesti

Za suzbijanje *Monilinia* vrsta rabe se fungicidi na temelju *miklobutanila*, *tiofanat metila*, *boskalida*, *iproprodiona*, *piraklostrobina* i *azoksistrobina*. Smatra se da vrste iz roda *Monilinia* posjeduju umjerenu sposobnost stvaranja rezistentnosti. S obzirom na činjenicu da su zabilježeni slučajevi rezistentnosti uzročnika iz roda *Monilinia* na neke fungicide, nepesticidne

Izgled ploda jabuke zaraženog azijskom smeđom truleži (*M. polystroma*) (foto: Prof. Marta Mari, Sveučilište u Bologni)

Breskva umjetno zaražena uzročnikom smeđe truleži plodova *M. fructigena* (lijeva strana) i azijske smeđe truleži *M. polystroma* (desna strana) (foto: Prof. Marta Mari, Sveučilište u Bologni)

mjere suzbijanja imaju veliko značenje. Među njima treba istaknuti termoterapiju (toplinske tretmane plodova poslije berbe), uporabu eteričnih ulja i drugih tvari koji imaju fungicidan učinak, a nisu štetne za okoliš.

O nepesticidnim mjerama suzbijanja, ali i drugim održivim tehnologijama uzgoja voća i povrća govorit će više od 40 znanstvenika uz cijelog Svijeta na međunarodnom simpoziju koji će se održati u hotelu Terme Jezerčica u Donjoj Stubici od 21. do 24. ožujka ove godine. Sudjelovanje na simpoziju je besplatno, a bit će održan i okrugli stol o održivim tehnologijama u hortikulturi. Sve informacije mogu se naći na mrežnoj stranici projekta Life SUSAFRUIT (www.life-susafruit.eu/symposium.html). Pozivaju se svi zainteresirani stručnjaci i proizvođači da posjete simpozij i aktivno sudjeluju na njemu.

prof.dr.sc. Tomislav Jemrić,
Zavod za voćarstvo
Agronomski fakultet u Zagrebu